

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Спілка ректорів вищих навчальних закладів України
Національна рада науки та вищої освіти Польщі
Національна академія педагогічних наук України
Академія наук вищої школи України**

МАТЕРІАЛИ

українсько-польської міжнародної наукової конференції

**«КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
У КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ ЕПОХИ
(Classic University in the Context of Challenges of the Epoch)»**

м. Київ, 22–23 вересня 2016 року

**КИЇВ
2016**

УДК 378.4(100)|(06)
ББК 74.58:72я431
К47

Рецензенти:

д-р філос. наук, проф. В.В. Ільїн,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка;
д-р екон. наук, проф. А. М. Поручник,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана;
д-р пед. наук, проф. С. А. Калашнікова,
Інститут вищої освіти НАПН України

Укладачі:

д-р екон. наук, проф. А. С. Філіпенко;
к.е.н, доц. М. П. Хмара; к.е.н. Ю. О. Шкрабалюк

К47   **Класичний університет у контексті викликів епохи (Classic University in the Context of Challenges of the Epoch) :** матеріали українсько-польської міжнародної наукової конференції (м. Київ, 22–23 вересня 2016 року) / [уклад.: А. С. Філіпенко та ін.]. – К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2016.

У збірнику розміщено матеріали українсько-польської міжнародної наукової конференції «Класичний університет у контексті викликів епохи (Classic University in the Context of Challenges of the Epoch)», 22–23 вересня 2016 р., м. Київ. Збірник охоплює дослідження проблем розвитку класичних університетів в умовах становлення і формування інноваційно-інформаційного суспільства. Представлені матеріали учасників конференції подано в авторській редакції та відображають власну наукову позицію авторів. Для науковців, викладачів, студентів, докторантів, аспірантів, лідерів сучасної освіти.

УДК 378.4(100)|(06)
ББК 74.58:72я431

© Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2016
© Колектив авторів, 2016

Мороз І.М.

*Львівський університет початку ХХ ст.: персоналії викладачів, система викладання, відносини «наставник-учень» (за спогадами І. Крип'якевича).....*332

Кириленко Т.С.

*Громадянський форум університету як форма реалізації соціальної активності особистості.....*333

Лавренко О.В.

*Вища освіта та забезпечення економічної соціалізації юнацтва.....*335

Сутюшев Т.А.

*Вирішення педагогічних проблем вищого навчального закладу, як основа розвитку його навчальної, методичної та наукової роботи.....*336

Грабовська І.М.

*Роль сучасного українознавства у реалізації виховної, національно-патріотичної функції класичного університету.....*339

Усик В.І.

*Роль переддипломної практики у вихованні молоді.....*340

Асланов Галандар

*Здоров'я людини як соціальний феномен.....*342

Бровко К.А.

*Особливості формування толерантності студентів університетів.....*345

Цибульник М.О.

*Класичний університет як осередок формування національно-свідомої еліти.....*346

Секція 9. Фінансова та управлінська автономія університетів

Каленюк І.С.

*Державне фінансування вищої освіти: світовий досвід та пошук нових підходів.....*348

Раєвська О.В.

*Університетська система інституційної автономії як компонент саморозвитку вищих навчальних закладів.....*350

Бровко К.А., аспірантка,
Київський університет імені Бориса Грінченка

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТІВ

Вимоги до особистісних якостей майбутнього викладача вищого навчального закладу значно зросли у зв'язку з сучасними міграційними процесами, розширенням кола завдань у сфері вищої освіти, ускладненням міжособистісних, міжетнічних, міжкультурних взаємин у суспільстві. Етнонаціональна специфіка Української держави зумовлює потребу вивчення, прогнозування, пошуку оптимальних форм та засобів вирішення суперечностей, що виникають у галузі освіти й мали б стати дієвими чинниками консолідації нації.

Різноманітні аспекти феномену толерантності досліджували науковці (В. Сухомлинський, Г. Сковорода, Г. Солдатова, І. Бех, Л. Завірюха, О. Вербицький, Ю. Тодорцева, М. Горват, Т. Черняєва, Ч. Тейлор, У. Кімліка, О. Асмолов, О. Грива, М. Уолцер, П. Ніколсон та ін.) [1,2,3,4,5,6]. Незважаючи на те, що толерантність розглядається науковцями в різних контекстах, специфіка її формування в умовах університету ще не ставала предметом спеціального розгляду, що зумовлює потребу окремого вивчення проблеми.

Під толерантністю ми розуміємо інтегративне особистісне утворення, що характеризується здатністю студентів з повагою ставитися до поглядів, інтересів, вірувань інших людей, їх національності й виявляється в емоційно-ціннісному ставленні до оточуючої дійсності, самого себе; умінні конструктивної взаємодії з іншими.

Важливою умовою ефективного формування толерантності є адекватно обрані форми, методи, засоби й технології навчання. До найбільш дієвих методів навчання слід віднести: метод проєктів, диспути, рольові ігри, дискусії, тренінги, бесіди, розповіді, роз'яснення, мозковий штурм, кейс-метод, круглий стіл. Серед ефективних методів формування толерантності слід також виділити вивчення циклу таких дисциплін, як «Полікультурна педагогіка», «Релігієзнавство», «Культурологія», «Педагогічна деонтологія», «Тренінг розвитку комунікативної компетентності майбутніх викладачів вищих навчальних закладів», «Етнопсихологія», «Етнопедагогіка», «Етика», «Педагогічна майстерність», «Філософія», «Етносоціологія» та ін. [4]

Отже, метою сучасної освіти є формування особистості здатної до активної життєдіяльності у сучасному соціумі та толерантного ставлення до оточуючого світу. Формування культури толерантного спілкування студентів є важливим фактором побудови консолідованого суспільства, що передбачає визначення необхідних педагогічних умов формування толерантності студентів, залучення їх до спеціально організованих видів діяльності, які реалізуються за допомогою певних форм, методів та засобів з урахуванням специфіки психолого-соціального розвитку студентів університетів України, а

також залежно від розвитку системи вищої освіти та потреб сучасного ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Асмолов А. Г. О смыслах понятия толерантность / А. Г. Асмолов, Г. У. Солдатова, Л. А. Шайгерова // Век толерантности : научно-публицистический вестник. – М., 2001. – С. 8 – 18.
2. Бех І. Д. Гуманізація виховного процесу // Енциклопедія освіти (Акад. пед. наук України); [головний ред. В. Г. Кремень]: статті Бех І. Д. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С. 155 – 156.
3. Кривошапка І. В. Толерантність як особистісна передумова формування професійної майстерності педагога / І. В. Кривошапка // Витоки педагогічної майстерності. – 2012. – №10. – С. 162 – 165.
4. Тодорцева Ю. В. Педагогіка толерантності: [методичні рекомендації] / Ю. В. Тодорцева. – Одеса: СВД Черкасов М. П., 2004. – 90 с.
5. Nicholson P. Toleration as a Moral Ideal [Електронний ресурс] / P. Nicholson // *Philpapers*. – 1985. – P. 158. Режим доступу: <http://philpapers.org/rec/NICTAA>
6. Scanlon T. M. *The Difficulty of Tolerance. Essays in Political Philosophy*. – Т.М. Scanlon (ed.), Cambridge: Cambridge University Press, 2006. – P.187 – 201.

Цибульник М.О., аспірантка,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

**КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЯК ОСЕРЕДОК ФОРМУВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНО-СВІДОМОЇ ЕЛІТИ**

Останнім часом в Україні класичний університет асоціюється з наданням якісних освітніх послуг, з підготовкою висококваліфікованих фахівців для різних галузей економіки. З цією думкою охоче погоджуються чимало роботодавців, але цей підхід занадто звужує реальну роль класичних університетів у сучасному суспільстві.

Класичний університет не лише має якусь власну ідею, яка формує його призначення, але також сам якнайтісніше пов'язаний з продукуванням і поширенням найрізноманітніших наукових, культурних та суспільно-політичних ідей. Він насамперед покликаний виховувати національно свідому еліту, що, у свою чергу, розвиває власну державу. Відбувається розподіл повноважень між державою та університетом, в якому останній бере на себе певні зобов'язання, але працює в умовах автономії, з метою виховання гармонійно розвиненої особистості.

Дотепер академічна спільнота студентів і викладачів є добровільним об'єднанням саме заради розвитку науки. Але у цьому процесі здійснюються